

SYSTEM
Prawa Karnego Procesowego

Redaktor Naczelny
Piotr Hofmański

**POZAKODEKSOWE
POSTĘPOWANIA
SZCZEGÓLNE**

**ODPOWIEDNIE STOSOWANIE
PRZEPISÓW KODEKSU
POSTĘPOWANIA KARNEGO
W INNYCH USTAWACH**

Redakcja naukowa
Radosław Olszewski, Dariusz Świecki

XV

Wolters Kluwer

POZAKODEKSOWE POSTĘPOWANIA SZCZEGÓLNE

ODPOWIEDNIE STOSOWANIE
PRZEPISÓW KODEKSU
POSTĘPOWANIA KARNEGO
W INNYCH USTAWACH

Redakcja naukowa
Radosław Olszewski, Dariusz Świecki

Autorzy:

Anna Błachnio-Parzych, Michał Błoński
Katarzyna Dudka, Anna Grochowska-Wasilewska
Dorota Habrat, Jarosław Kasiński, Radosław Koper
Michał Kurowski, Arkadiusz Lach, Amadeusz Małolepszy
Piotr Misztal, Wioletta Niemiec, Hanna Paluszkiwicz
Łukasz Pilarczyk, Maria Rogacka-Rzewnicka
Maciej Rogalski, Katarzyna Rydz-Sybilak
Andrzej Sakowicz, Janusz Sawicki, Jerzy Skorupka
Grzegorz Skowronek, Piotr K. Sowiński
Katarzyna Sychta, Dobrosława Szumiło-Kulczycka
Andrzej Światłowski, Paweł Wiliński
Krzysztof Woźniewski, Jarosław Zagrodnik

XV

Zamów książkę w księgarni internetowej

proinfo.pl
księgarnia internetowa

Wolters Kluwer

Warszawa 2026

SYSTEM

Prawa Karnego Procesowego

Redaktor Naczelny
Piotr Hofmański

Członkowie Rady Programowej

prof. dr hab. Andrzej Bulsiewicz
dr hab. Wojciech Cieślak
prof. dr hab. Wiesław Daszkiewicz
prof. dr hab. Tomasz Grzegorzcyk
prof. dr hab. Jerzy Kasprzak
dr hab. Monika Klejnowska
prof. dr hab. Piotr Kruszyński
prof. dr hab. Cezary Kulesza
prof. dr hab. Zbigniew Kwiatkowski
prof. dr hab. Kazimierz Marszał
dr hab. Ireneusz Nowikowski
prof. dr hab. Lech Paprzycki
prof. dr hab. Feliks Prusak
prof. dr hab. Jerzy Skorupka
prof. dr hab. Stanisław Stachowiak
prof. dr hab. Ryszard A. Stefański
prof. dr hab. Janusz Tylman
prof. dr hab. Stanisław Waltoś
prof. dr hab. Paweł Wiliński
sędzia SN Stanisław Zabłocki
prof. dr hab. Kazimierz Zgryzek

Tom I.	ZAGADNIENIA OGÓLNE Piotr Hofmański
Tom II.	PROCES KARNY – ROZWIĄZANIA MODELOWE W UJĘCIU PRAWNOPORÓWNAWCZYM Piotr Kruszyński
Tom III.	ZASADY PROCESU KARNEGO Paweł Wiliński
Tom IV.	DOPUSZCZALNOŚĆ PROCESU Maria Jeż-Ludwichowska Arkadiusz Lach
Tom V.	SĄDY I INNE ORGANY POSTĘPOWANIA KARNEGO Zbigniew Kwiatkowski
Tom VI.	STRONY I INNI UCZESTNICY POSTĘPOWANIA KARNEGO Cezary Kulesza
Tom VII.	CZYNNOŚCI PROCESOWE Ireneusz Nowikowski, Katarzyna Dudka
Tom VIII.	DOWODY Jerzy Skorupka
Tom IX.	ŚRODKI PRZYMUSU Tomasz Grzegorzczak Dariusz Świecki
Tom X.	POSTĘPOWANIE PRZYGOTOWAWCZE Ryszard A. Stefański

**Tom XI. POSTĘPOWANIE PRZED SĄDEM
PIERWSZEJ INSTANCJI**
Andrzej Sakowicz, Jerzy Skorupka
Jarosław Zagrodnik, Kazimierz Zgryzek

Tom XII. POSTĘPOWANIE ODWOŁAWCZE
Sławomir Steinborn
Krzysztof Woźniewski

**Tom XIII. NADZWYCZAJNE ŚRODKI
ZASKARŻENIA I ŚRODKI
POZAPROCESOWE**
Stanisław Zabłocki

Tom XIV. TRYBY SZCZEGÓLNE
Feliks Prusak

**Tom XV. POZAKODEKSOWE
POSTĘPOWANIA SZCZEGÓLNE**
Radosław Olszewski, Dariusz Świecki

**Tom XVI. POSTĘPOWANIA
PO UPRAWOMOCNIENIU SIĘ
ORZECZENIA**
Andrzej Światłowski

**Tom XVII. WSPÓŁPRACA
MIĘDZYKRAJOWA
W SPRAWACH KARNYCH**
Małgorzata Wąsek-Wiaderek

**Tom XVIII. KOSZTY PROCESU
W SPRAWACH KARNYCH**
Monika Klejnowska

Poszczególne rozdziały tomu XV napisali:

Anna Błachnio-Parzych	rozd. 1
Michał Błoński	rozd. 3 pkt 4, 8
Katarzyna Dudka	rozd. 4
Dorota Habrat	rozd. 5
Jarosław Kasiński	rozd. 3 pkt 1, 11
Radosław Koper	rozd. 10
Michał Kurowski	rozd. 2 pkt 5
Arkadiusz Lach	rozd. 6
Amadeusz Małolepszy	rozd. 2 pkt 3
Piotr Misztal	rozd. 3 pkt 2, 7, 9
Wioletta Niemiec	rozd. 3 pkt 3.5.3
Hanna Paluszkiewicz	rozd. 2 pkt 2, 10.1
Łukasz Pilarczyk	rozd. 2 pkt 10.2, 10.3
Maria Rogacka-Rzewnicka, Anna Grochowska-Wasilewska	rozd. 7
Maciej Rogalski	rozd. 3 pkt 6, 10
Katarzyna Rydz-Sybilak	rozd. 2 pkt 4
Andrzej Sakowicz	rozd. 8; rozdz. 12
Janusz Sawicki	rozd. 2 pkt 6
Jerzy Skorupka	rozd. 13
Grzegorz Skowronek	rozd. 2 pkt 7, 8
Piotr K. Sowiński	rozd. 3 pkt 5
Katarzyna Sychta	rozd. 9
Dobrosława Szumiło-Kulczycka	rozd. 2 pkt 11; rozdz. 3 pkt 12
Andrzej Światłowski	rozd. 2 pkt 1
Paweł Wiliński	rozd. 11
Krzysztof Woźniewski	rozd. 3 pkt 3.1–3.5.2, 3.5.4, 3.5.5
Jarosław Zagrodnik	rozd. 2 pkt 9

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów	25
Wykaz podstawowej literatury podawanej wyłącznie w zapisie skróconym	29
Wprowadzenie	41
Rozdział 1	
Model odpowiedniego stosowania przepisów Kodeksu postępowania karnego w innych ustawach	43
1. Wprowadzenie	44
2. Przepis odsyłający, przepis odniesienia oraz ich struktura	45
3. Systematyka przepisów odsyłających	46
4. Przepisy odsyłające do odpowiedniego stosowania Kodeksu postępowania karnego	48
5. Przyczyny ustanawiania przepisów odsyłających	51
6. Przepisy odsyłające a Zasady techniki prawodawczej	52
7. Odpowiednie stosowanie prawa – istota procesu	53
8. Odpowiednie stosowanie grupy przepisów – specyfika	56
Rozdział 2	
Odpowiednie stosowanie przepisów Kodeksu postępowania karnego w Kodeksie karnym skarbowym	59
1. Przepisy ogólne	63
1.1. Wprowadzenie	63
1.1.1. Uwagi ogólne	63
1.1.2. Model uregulowania postępowania w sprawach o wykroczenia skarbowe	68
1.1.3. Próba oceny przyjętego modelu	69
1.2. Przepisy wstępne Kodeksu postępowania karnego	72
1.2.1. Uwagi ogólne	72
1.2.2. Niestosowanie przepisów o pokrzywdzonym i o mediacji	73
1.2.3. Cel postępowania w sprawach o wykroczenia skarbowe i o wykroczenia skarbowe (art. 2 k.p.k.)	75
1.2.4. Warunki dopuszczalności postępowania (art. 17 k.p.k.)	76
1.2.5. Zawieszenie postępowania	78
1.2.6. Zasady procesowe	80
1.2.7. Dostęp uczestników postępowania do informacji o ich procesowej pozycji (art. 16 k.p.k.) i sygnalizacja kierowana do zewnętrznych podmiotów (art. 18–21 k.p.k.)	87
1.3. Organy procesowe i ich właściwość	89
1.3.1. Organy postępowania sądowego	89

1.3.1.1.	Uwaga ogólna	89
1.3.1.2.	Właściwość sądu	90
1.3.1.3.	Wyłączenie sędziego	91
1.3.1.4.	Skład sądu	92
1.3.2.	Organy postępowania przygotowawczego	94
1.4.	Strony i ich procesowi przedstawiciele	97
1.4.1.	Uwagi ogólne	97
1.4.2.	Oskarżyciel publiczny	98
1.4.3.	Oskarżony	101
1.4.4.	Podmiot pociągnięty do odpowiedzialności posiłkowej	103
1.4.5.	Podmiot obowiązany do zwrotu korzyści majątkowej	113
1.4.6.	Interwenient	114
1.4.7.	Obrońca i pełnomocnicy, przedstawiciel ustawowy	122
2.	Czynności procesowe	126
2.1.	Uwagi wstępne	127
2.2.	Orzeczenia, zarządzenia i polecenia	128
2.3.	Narada i głosowanie	142
2.4.	Porządek czynności procesowych	143
2.5.	Terminy	150
2.6.	Doręczenia	152
2.7.	Protokoły	157
2.8.	Przeglądanie akt i sporządzanie odpisów	161
2.9.	Odtworzenie zaginionych lub zniszczonych akt	166
3.	Dowody w postępowaniach karnych skarbowych	167
3.1.	Wprowadzenie	167
3.2.	Inicjatywa dowodowa	170
3.3.	Udział w czynnościach dowodowych	170
3.4.	Czynności dowodowe wykonywane przez finansowy organ postępowania przygotowawczego oraz nadrzędny nad finansowym organ postępowania przygotowawczego	171
3.5.	Odrębne uregulowania względem Kodeksu postępowania karnego odnośnie do postępowania dowodowego	172
3.5.1.	Zatrzymanie przesyłki	172
3.5.2.	Sprzedaż przedmiotów oraz złożenie do depozytu	174
3.5.3.	Żądanie informacji od banków i innych instytucji	175
3.5.4.	Pomoc prawna	176
3.5.5.	Kolejność zadawania pytań	177
3.6.	Dowody z postępowania podatkowego, kontroli podatkowej lub kontroli celno-skarbowej	177
3.6.1.	Zeznania świadków i opinie biegłych	179
3.6.2.	Decyzje organów podatkowych, wyroki sądów administracyjnych oraz protokoły z kontroli i inne dokumenty	180
3.7.	Niektóre dowody spotykane w postępowaniach karnych skarbowych	181
3.7.1.	Notatki zawierające obliczenia dotyczące wysokości zobowiązań publicznoprawnych	181
3.7.2.	Dowody samoobciążające	181
3.7.3.	Dowody elektroniczne	183
3.7.4.	Dokumenty prywatne	183
3.7.5.	Tajemnice zawodowe	183

3.8. Zażalenie	184
4. Środki przymusu oraz środki zapobiegawcze	184
4.1. Wiadomości ogólne	184
4.1.1. Uwagi wprowadzające	184
4.1.2. Podstawy stosowania środków przymusu w sprawach karnych skarbowych	187
4.2. Środki przymusu	188
4.2.1. Wiadomości ogólne	188
4.2.2. Zatrzymanie	190
4.3. Środki zapobiegawcze w postępowaniu karnoskarbowym	192
4.3.1. Uwagi wprowadzające	192
4.3.2. Tymczasowe aresztowanie	193
4.3.3. Nieizolacyjne środki zapobiegawcze	196
4.3.4. Poszukiwanie oskarżonego i list gończy	200
4.3.5. List żelazny	201
4.3.6. Kary porządkowe	203
4.3.7. Zatrzymanie rzeczy	205
4.3.8. Zabezpieczenie majątkowe	206
5. Odmienności postępowania przygotowawczego w prawie karnym skarbowym	211
6. Konsensualne formy zakończenia postępowania karnego skarbowego	227
6.1. Dobrowolne poddanie się odpowiedzialności	228
6.2. Dobrowolne poddanie się karze	236
6.2.1. Skazanie bez przeprowadzenia rozprawy	236
6.2.2. Skazanie na skróconej rozprawie bez postępowania dowodowego	240
7. Postępowanie przed sądem pierwszej instancji	243
7.1. Postępowanie przed sądem	245
7.2. Ewolucja realizacji zasady prawa do sądu w procesie karnym skarbowym	246
7.2.1. Podsądność sprawy karnej skarbowej na gruncie przepisów Ustawy karnej skarbowej z 1971 r.	246
7.2.2. Organy orzekające w okresie obowiązywania Ustawy karnej skarbowej z 1971 r.	247
7.2.3. Postępowanie przed sądem pierwszej instancji pod rządami Ustawy karnej skarbowej z 1971 r.	248
7.2.4. Podsądność sprawy karnej skarbowej w świetle przepisów Kodeksu karnego skarbowego	249
7.3. Ogólne reguły postępowania przed sądem pierwszej instancji w procesie karnym skarbowym	250
7.4. Wstępna kontrola oskarżenia	252
7.4.1. Kontrola formalna aktu oskarżenia	252
7.4.2. Doręczenie aktu oskarżenia	254
7.4.3. Merytoryczna kontrola aktu oskarżenia	256
7.4.3.1. Obligatoryjne skierowanie sprawy na posiedzenie	257
7.4.3.2. Fakultatywne skierowanie sprawy na posiedzenie	263
7.5. Oskarżyciele publiczni w postępowaniu w sprawach o przestępstwa skarbowe i wykroczenia skarbowe	267
7.6. Udział finansowych organów postępowania przygotowawczego w procesie karnym skarbowym	269
7.7. Rozprawa główna	273
7.7.1. Przygotowanie do rozprawy głównej	273

7.7.2. Zasada jawności rozprawy głównej	278
7.7.3. Reguły ogólne rządzące rozprawą główną	283
7.7.3.1. Zasada ustności rozprawy głównej	283
7.7.3.2. Uprawnienia przewodniczącego oraz sądu. Okazywanie szacunku dla sądu	284
7.7.3.3. Dyrektywy dotyczące przeprowadzania dowodów	287
7.7.3.4. Dyrektywa uczestnictwa oskarżonego w rozprawie oraz odstępowania od tej reguły	290
7.7.3.5. Wypowiedzenie stosunku obrończego	292
7.7.4. Rozpoczęcie rozprawy głównej	294
7.7.4.1. Wywołanie sprawy i sprawdzenie obecności	294
7.7.4.2. Udział w rozprawie głównej i następstwa nieobecności	296
7.7.4.3. Sprawdzenie istnienia innych przeszkód niż nieobecność osób	300
7.7.5. Przewód sądowy	302
7.7.5.1. Przedstawienie zarzutów oskarżenia. Przesłuchanie oskarżonego	302
7.7.5.2. Dobrowolne poddanie się karze	304
7.7.5.3. Częściowe postępowanie dowodowe. Warunki odczytania protokołów wyjaśnień	305
7.7.6. Czynności dowodowe w przewodzie sądowym	306
7.7.6.1. Obecność oskarżonego i podmiotu pociągniętego do odpowiedzialności posiłkowej przy czynnościach postępowania dowodowego	306
7.7.6.2. Odczytanie protokołów, dokumentów oraz odtwarzanie nagrań. Uznanie dokumentów za ujawnione	309
7.7.6.3. Obowiązek zapoznania się z dowodem rzeczowym oraz odstępowania od zasady bezpośredniości	312
7.7.6.4. Zbieranie dodatkowych dowodów	314
7.7.6.5. Rozszerzenie oskarżenia. Zmiana kwalifikacji prawnej czynu	315
7.7.6.6. Przerwa i odroczenie rozprawy	318
7.7.6.7. Narada wstępna i wyrok częściowy	322
7.7.6.8. Zamknięcie przewodu sądowego	328
7.7.7. Głosy stron	329
7.7.8. Wyrokowanie	330
7.7.8.1. Narada, głosowanie, wyrok	330
7.7.8.2. Uzasadnienie wyroku	335
8. Postępowanie odwoławcze	337
8.1. Środki zaskarżenia w procesie karnym skarbowym	339
8.2. Środki zaskarżenia rozstrzygnięć finansowych organów orzekających w Ustawie karnej skarbowej	340
8.2.1. Zagadnienia ogólne	340
8.2.2. Odwołanie	341
8.2.3. Żądanie skierowania sprawy na drogę postępowania sądowego	343
8.2.4. Zażalenie	345
8.3. Środki zaskarżenia w świetle przepisów Kodeksu karnego skarbowego	345
8.3.1. Zagadnienia ogólne	345
8.3.2. Prawo do występowania ze środkiem odwoławczym	347

8.3.3. Wymogi formalne środka odwoławczego	353
8.3.4. Cofnięcie środka odwoławczego	354
8.3.5. Względne przyczyny odwoławcze	355
8.3.6. Bezwzględne przyczyny odwoławcze	358
8.3.7. Apelacja	367
8.3.8. Zażalenie	373
8.3.8.1. Reguły ogólne dotyczące rozpoznawania zażaleń	373
8.3.8.2. Modyfikacje reguł dotyczących rozpoznawania zażaleń w procesie karnym skarbowym	376
8.3.9. Inne środki zaskarżenia	378
8.3.9.1. Sprzeciw	379
8.3.9.2. Quasi-sprzeciw	380
8.3.9.3. Odwołanie od zarządzeń przewodniczącego składu orzekającego	382
8.3.9.4. Zażalenie na postanowienie odmawiające wniesienia wniosku o udzielenie zezwolenia na dobrowolne poddanie się odpowiedzialności	383
8.3.9.5. Zaskarżenie wyroku o zezwoleniu na dobrowolne poddanie się odpowiedzialności	384
8.3.9.6. Wniosek ukaranego o uchylenie prawomocnego mandatu karnego	385
9. Nadzwyczajne środki zaskarżenia w procesie karnym skarbowym	387
9.1. Uwagi wstępne. Założenia metodologiczne	387
9.2. Kasacja	389
9.2.1. Dopuszczalność kasacji w sprawach karnych skarbowych	389
9.2.2. Szczególne unormowanie sytuacji procesowej finansowego organu postępowania przygotowawczego oraz odpowiedzialnego posiłkowego w postępowaniu kasacyjnym w sprawach o przestępstwa skarbowe	397
9.3. Skarga na wyrok sądu odwoławczego	404
9.4. Wznowienie postępowania karnego skarbowego zakończonego prawomocnym orzeczeniem sądu	407
9.4.1. Podstawy wznowienia postępowania zakończonego prawomocnym orzeczeniem sądu w sprawach karnych skarbowych	407
9.4.2. Szczególne unormowanie sytuacji procesowej finansowego organu postępowania przygotowawczego oraz odpowiedzialnego posiłkowego i interwenienta w postępowaniu wznowieniowym w sprawach karnych skarbowych	418
10. Postępowania szczególne	423
10.1. Postępowanie w stosunku do nieobecnych	424
10.2. Odpowiednie stosowanie przepisów Kodeksu postępowania karnego w postępowaniu mandatowym w sprawach karnoskarbowych	440
10.3. Postępowanie nakazowe w sprawach karnych skarbowych	449
11. Koszty postępowania w sprawach karnoskarbowych	457
11.1. Koszty postępowania karnego skarbowego	457
11.1.1. Koszty sądowe	458
11.1.2. Wydatki stron	463
11.2. Zasady ponoszenia kosztów	465
11.3. Orzekanie w przedmiocie kosztów	467

Rozdział 3

Odpowiednie stosowanie przepisów Kodeksu postępowania karnego

w Kodeksie postępowania w sprawach o wykroczenia	469
1. Przepisy ogólne	475
1.1. Wprowadzenie	476
1.2. Stosowanie przepisów Kodeksu postępowania karnego w postępowaniu w sprawach o wykroczenia z perspektywy historycznej	478
1.2.1. Lata 1918–1945	478
1.2.2. Lata 1945–1971	481
1.2.3. Uchwalenie Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia z 1971 r. jako istotne wydarzenie w rozwoju prawa wykroczeń	483
1.2.4. Uchwalenie Konstytucji RP z 1997 r. oraz Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia z 2001 r. jako kluczowe wydarzenia w rozwoju prawa wykroczeń	486
1.2.5. Podsumowanie	489
1.3. Stosowanie przepisów Kodeksu postępowania karnego w postępowaniu w sprawach o wykroczenia <i>de lege lata</i>	490
1.4. Stosowanie przepisów wstępnych Kodeksu postępowania karnego w postępowaniu w sprawach o wykroczenia	502
1.4.1. Stosowanie przepisów Kodeksu postępowania karnego dotyczących zasad procesowych	503
1.4.2. Stosowanie innych przepisów wstępnych Kodeksu postępowania karnego	524
1.5. Odpowiednie stosowanie przepisów Kodeksu postępowania karnego dotyczących organów procesowych	531
1.5.1. Odpowiednie stosowanie ogólnych przepisów Kodeksu postępowania karnego regulujących właściwość sądu powszechnego i wojskowego	533
1.5.2. Odpowiednie stosowanie przepisów Kodeksu postępowania karnego dotyczących apelacji, kasacji i wznowienia postępowania regulujących właściwość i skład sądu	546
1.5.3. Odpowiednie stosowanie przepisów Kodeksu postępowania karnego dotyczących wyłączenia sędziego	549
2. Strony postępowania w sprawach o wykroczenia	559
2.1. Uwagi ogólne	561
2.2. Oskarżyciel publiczny	561
2.2.1. Wyłączenie oskarżyciela publicznego od udziału w sprawie	564
2.2.2. <i>Accusator inhabilis</i>	565
2.2.3. <i>Accusator suspectus</i>	565
2.3. Strona bierna w postępowaniu o wykroczenie	567
2.3.1. Osoba podejrzana o popełnienie wykroczenia	567
2.3.2. Osoba, co do której istnieje uzasadniona podstawa do sporządzenia przeciwko niej wniosku o ukaranie	569
2.3.3. Obwiniony	570
2.3.3.1. Prawo obwinionego do podejmowania obrony aktywnej oraz pasywnej	571
2.3.3.2. Prawo obwinionego do uzyskania pomocy tłumacza	573
2.3.3.3. Obowiązki obwinionego w postępowaniu w sprawach o wykroczenia	575
2.3.3.4. Obrona obligatoryjna w sprawach o wykroczenia	577

2.3.3.5. Obrona z urzędu w postępowaniu w sprawach o wykroczenia	580
2.3.4. Pokrzywdzony	583
2.3.4.1. Potwierdzenie złożenia zawiadomienia o wykroczeniu	584
2.3.4.2. Oskarżyciel posiłkowy uboczny	584
2.3.4.3. Cofnięcie wniosku o ukaranie przez oskarżyciela publicznego a sytuacja prawna oskarżyciela posiłkowego ubocznego	586
2.3.4.4. Ograniczenie liczby oskarżycieli posiłkowych	587
2.3.4.5. Oskarżyciel posiłkowy konkurencyjny	588
2.3.4.6. Odstąpienie oskarżyciela posiłkowego ubocznego oraz konkurencyjnego	589
2.3.4.7. Śmierć pokrzywdzonego	590
2.3.4.8. Pokrzywdzony jako quasi-strona	590
2.4. Przedstawiciele procesowi stron	591
2.4.1. Przedstawiciele nieprofesjonalni pokrzywdzonego	591
2.4.2. Przedstawiciele nieprofesjonalni obwinionego	594
2.4.3. Przedstawiciele procesowi profesjonalni	595
2.4.3.1. obrońca w sprawach o wykroczenia	595
2.4.3.2. Ustanowienie obrońcy	597
2.4.3.3. Zakres udziału obrońcy w sprawach o wykroczenia	599
2.4.3.4. obrońca <i>ad hoc</i>	600
2.4.3.5. Wypowiedzenie stosunku obrończego	603
2.4.3.6. Obrona wielu obwinionych przez samego obrońcę	606
2.4.3.7. Obowiązek obrońcy działania na korzyść	608
2.4.3.8. Zdolność postulacyjna obwinionego a udział obrońcy w postępowaniu	609
2.4.4. Pełnomocnik pokrzywdzonego, oskarżyciela posiłkowego, samoistnego	610
3. Odpowiednie stosowanie przepisów Kodeksu postępowania karnego w czynnościach procesowych w sprawach o wykroczenia	614
3.1. Wprowadzenie	615
3.2. Odpowiednie stosowanie przepisów do elementów postanowienia i zarządzenia, forum orzekania sądu oraz sprawdzenia okoliczności faktycznych przez sąd	618
3.2.1. Elementy postanowienia i zarządzenia	618
3.2.2. Forum orzekania sądu	619
3.2.3. Sprawdzenie okoliczności faktycznych przez sąd	621
3.3. Odpowiednie stosowanie przepisów o protokołach	621
3.4. Zakres dostępu do akt	625
3.5. Instytucje procesowe wspólne częściowo z regulacjami wykroczeniowymi	626
3.5.1. Porządek czynności procesowych	626
3.5.1.1. Forma czynności procesowych	627
3.5.1.2. Udział w czynnościach procesowych i następstwa nieobecności	629
3.5.2. Terminy procesowe	630
3.5.2.1. Terminy zawite	631
3.5.2.2. Terminy prekluzyjne	633
3.5.2.3. Terminy instrukcyjne	633
3.5.2.4. Obliczanie terminów	634
3.5.3. Doręczenia	635

3.5.4. Przeglądanie akt i sporządzanie odpisów	640
3.5.5. Odtworzenie zaginionych lub zniszczonych akt	642
4. Postępowanie dowodowe w sprawach o wykroczenia	643
4.1. Zagadnienia ogólne	645
4.2. Dowodzenie w ramach czynności wyjaśniających i przed sądem	645
4.2.1. Pierwsze źródła informacji o wykroczeniu	645
4.2.2. Postępowanie Policji w przypadku ujawnienia wykroczenia	647
4.2.3. Żądanie ścigania	647
4.3. Pojęcie dowodu	648
4.3.1. Rodzaje dowodów	649
4.3.2. Wprowadzanie dowodów do postępowania w sprawach o wykroczenia	650
4.4. Wniosek dowodowy	651
4.4.1. Pozostawienie wniosku dowodowego bez rozpoznania	651
4.4.2. Oddalenie wniosku dowodowego	653
4.5. Przedmiot dowodu	656
4.5.1. Notoryjność powszechna	656
4.5.2. Oczywistość	656
4.5.3. Notoryjność sądowa	656
4.6. Przeprowadzanie poszczególnych dowodów	657
4.6.1. Czynności dowodowe	657
4.6.2. Przesłuchanie	658
4.7. Swoboda wypowiedzi i okoliczności ją wyłączające	659
4.7.1. Wyjaśnienia złożone pod wpływem alkoholu	661
4.7.2. Przymus	662
4.7.3. Groźba bezprawna	663
4.7.4. Hipnoza, narkoanaliza, wariograf	663
4.7.5. Swobodne wypowiedzenie się	665
4.7.6. Eliminacja dowodu	665
4.8. Uzyskiwanie (ujawnianie) poszczególnych środków dowodowych	666
4.8.1. Wyjaśnienia obwinionego	666
4.8.2. Przyznanie się do winy	668
4.8.3. Nieprzyznanie się do winy	672
4.8.4. Odwoływanie wyjaśnień	673
4.8.5. Prawo do milczenia	674
4.8.6. Fałszywe wyjaśnienia	675
4.8.7. Wypowiedzi w ramach głosów końcowych	676
4.9. Zeznania świadka	678
4.9.1. Znaczenie pojęcia świadka	678
4.9.2. Przesłuchanie świadka	678
4.9.3. Obowiązek stawienia	679
4.9.4. Przesłuchanie świadka na odległość	680
4.9.5. Konsekwencje nieusprawiedliwionego niestawienia	680
4.9.6. Obowiązek złożenia zeznań	681
4.9.7. Tajemnica obrończa	681
4.9.8. Tajemnica spowiedzi	682
4.9.9. Tajemnica mediatora	683
4.9.10. Prawo do odmowy zeznań	683
4.9.11. Zwolnienie z obowiązku składania zeznań	684
4.9.12. Uchylenie się od odpowiedzi na pytanie	685

4.9.13. Wniosek o przesłuchanie z wyłączeniem jawności z powodu hańby	686
4.9.14. Termin odmowy zeznań lub zwolnienia z zeznawania	686
4.9.15. Skutek odmowy zeznań lub zwolnienia z zeznawania	687
4.9.16. Klauzule tajności a obowiązek składania zeznań	688
4.9.17. Tajemnica adwokacka, radcowska, lekarska, dziennikarska i statystyczna	690
4.9.18. Obowiązek mówienia prawdy	691
4.9.19. Przyrzeczenie	692
4.10. Szczególne formy przesłuchania	693
4.10.1. Okazanie	693
4.10.2. Konfrontacja	694
4.10.3. Przesłuchanie świadka z udziałem biegłego	695
4.10.4. Brak obowiązku składania zeznań	696
4.10.5. Zadawanie pytań osobom przesłuchiwanym	696
4.10.6. Obowiązek poddania się oględzinom i badaniom	697
4.11. Opinia biegłego	698
4.12. Opinia sądowopsychiatryczna	705
4.13. Ocena opinii biegłego	706
4.14. Tłumacze	707
4.15. Specjaliści	709
4.16. Oględziny	709
4.17. Eksperyment	710
4.18. Przeszukanie	711
4.19. Bilingi	716
4.20. Dowody z dokumentów	717
4.21. Pisma, zapiski i notatki urzędowe jako niedopuszczalne formy zastępowania wyjaśnień lub zeznań	720
4.22. Wyjątki od zakazu z art. 39 § 4 k.p.w.	723
4.22.1. Wyjaśnienia lub zeznania składane na piśmie	723
4.22.2. Nadesłanie wyjaśnień na piśmie	726
4.22.3. Notatka urzędowa jako podstawa wniosku o ukaranie	729
4.22.4. Odczytywanie notatek urzędowych na rozprawie	730
5. Środki przymusu	730
5.1. Zatrzymanie	731
5.1.1. Uwagi wstępne	731
5.1.2. Uwagi szczegółowe	734
5.2. Zabezpieczenie i zajęcie przedmiotów	746
5.3. Kary porządkowe i pozostałe środki przymusu	748
5.3.1. Kary porządkowe	748
5.3.2. Zatrzymanie i przymusowe doprowadzenie	756
5.3.3. Odebranie przedmiotu przez Policję	758
5.3.4. Inne przypadki zatrzymania i przymusowego doprowadzenia	759
5.3.5. Organy uprawnione do stosowania środków przymusu	760
5.3.6. Egzekwowanie kar porządkowych	762
5.3.7. Ustalenie miejsca pobytu osoby podejrzanej o popełnienie wykroczenia	762
6. Postępowanie wyjaśniające	766
6.1. Charakter i cel czynności wyjaśniających	766
6.2. Osoba podejrzana	767
6.3. Czynności procesowe w niezbędnym zakresie	768

6.4. Badania osobopoznawcze	769
6.5. Mediacja	770
6.6. Uzupelnienie lub sprawdzenie faktów	771
6.7. Zażalenie na niewniesienie wniosku o ukaranie	773
7. Konsensualne sposoby zakończenia postępowania w sprawach o wykroczenia	774
7.1. Uwagi ogólne	774
7.2. Wniosek o skazanie bez przeprowadzenia rozprawy	776
7.3. Wniosek o skazanie w określony sposób bez przeprowadzania rozprawy w trybie art. 58 § 3 k.p.w.	780
7.4. Dobrowolne poddanie się odpowiedzialności na rozprawie	783
8. Postępowanie przed sądem pierwszej instancji	785
8.1. Funkcje postępowania sądowego	786
8.2. Wniosek o ukaranie	789
8.2.1. Funkcje i elementy wniosku o ukaranie	789
8.2.2. Kontrola formalna wniosku o ukaranie; zwrot wniosku do uzupełnienia	796
8.3. Wszczęcie i odmowa wszczęcia postępowania	799
8.4. Oddanie pod sąd	800
8.4.1. Wniosek oskarżyciela o skazanie bez rozprawy	801
8.4.2. Wniosek obwinionego o skazanie bez rozprawy	806
8.4.3. Okoliczności wyłączające postępowanie	809
8.4.4. Niewłaściwość sądu	812
8.4.5. Umorzenie wskutek oczywistego braku faktycznych podstaw obwinienia	812
8.4.6. Zlecenie Policji wykonania czynności dowodowych	813
8.4.7. Skierowanie sprawy do rozpoznania w postępowaniu nakazowym	814
8.4.8. Inne rozstrzygnięcia przekraczające kompetencje prezesa sądu	815
8.5. Przygotowanie do rozprawy	815
8.5.1. Posiedzenie wstępne	816
8.5.2. Zarządzenie o skierowaniu sprawy na posiedzenie lub na rozprawę	818
8.5.3. Zawiadomienie skierowane do obwinionego	819
8.5.4. Wyznaczenie składu orzekającego	820
8.5.5. Dopuszczenie dowodów	821
8.5.6. Termin zawiadomienia o rozprawie	821
8.5.7. Ustność rozprawy	822
8.5.8. Jawność rozprawy	822
8.6. Wywołanie sprawy	826
8.6.1. Podstawy odroczenia rozprawy	826
8.6.2. Przeprowadzenie dowodów mimo podstaw do odroczenia	827
8.7. Rozprawa zaoczna	828
8.8. Odpowiednie stosowanie przepisów Kodeksu postępowania karnego dotyczących fazy poprzedzającej przewód sądowy	829
8.9. Przewód sądowy	832
8.9.1. Rozpoczęcie przewodu sądowego	832
8.9.2. Czynności porządkowe	833
8.9.3. Przesłuchanie obwinionego	833
8.9.4. Ograniczenie postępowania dowodowego	834
8.9.5. Skazanie bez przeprowadzenia postępowania dowodowego	836
8.9.6. Surogaty bezpośrednich wyjaśnień	840

8.9.7. Odczytywanie wyjaśnień nieobecnego obwinionego	841
8.9.8. Reguły przeprowadzania innych dowodów na rozprawie	842
8.9.9. Niestawiennictwo świadków lub biegłych na rozprawie	842
8.9.10. Udział obwinionego w czynnościach dowodowych	842
8.9.11. Zeznania świadka	843
8.9.12. Przeprowadzanie dowodów z dokumentów	845
8.9.13. Dowody rzeczowe	846
8.9.14. Pomoc sądowa	846
8.9.15. Reguły przesłuchania na rozprawie	846
8.9.16. Uprzedzenie o zmianie kwalifikacji prawnej	848
8.9.17. Wypowiedzenie stosunku obrończego	849
8.9.18. Zasada koncentracji rozprawy	851
8.9.19. Przerwa i odroczenie	852
8.9.20. Zamknięcie przewodu sądowego	854
8.10. Głosy stron	854
8.11. Wyrokowanie	856
8.11.1. Narada	856
8.11.2. Odroczenie wydania wyroku	856
8.11.3. Wznowienie przewodu sądowego	859
8.12. Wyrokowanie	860
8.12.1. Podstawy wyroku	860
8.12.2. Konstrukcja wyroku	860
8.12.3. Zaliczenia zawarte w wyroku	862
8.12.4. Natychmiastowa wykonalność wyroku	862
8.12.5. Ogłoszenie wyroku i czynności z tym związane	864
8.13. Wniosek o uzasadnienie wyroku	864
8.14. Uzupełnienie wyroku	868
8.15. Uzasadnienie wyroku	870
9. Postępowanie odwoławcze	878
9.1. Uwagi wprowadzające	880
9.2. Katalog środków odwoławczych	882
9.3. Warunki formalne środka odwoławczego	883
9.3.1. Wskazanie zaskarżonego orzeczenia i zakreslenie zakresu zaskarżenia	884
9.3.2. Zarzuty odwoławcze	886
9.4. Podstawy odwoławcze	891
9.4.1. Naruszenie prawa materialnego	892
9.4.2. Naruszenie prawa procesowego	892
9.4.3. Błąd w ustaleniach faktycznych (<i>error facti</i>)	893
9.4.4. Niewspółmierność kary, środka karnego lub innego środka	894
9.4.5. Bezwzględne przyczyny odwoławcze	895
9.5. Wnioski odwoławcze	896
9.5.1. Wskazanie nowych faktów i dowodów przez skarżącego	897
9.6. Kontrola formalna środka odwoławczego	897
9.6.1. Wniesienie środka odwoławczego po upływie terminu	898
9.6.2. Przywrócenie terminu do wniesienia środka odwoławczego	899
9.6.3. Wniesienie środka odwoławczego przez osobę nieuprawnioną	900
9.6.4. Niedopuszczalność środka odwoławczego	901
9.7. Cofnięcie środka odwoławczego	903
9.8. Granice orzekania sądu odwoławczego	905

9.8.1. Zakaz <i>reformationis in peius</i>	906
9.8.2. Reguły <i>ne peius</i>	908
9.9. Orzekanie przez sąd odwoławczy poza granicami zaskarżenia i podniesionymi zarzutami	909
9.9.1. Uchylenie lub zmiana orzeczenia na korzyść współobwinionych	910
9.9.2. Bezwzględne przyczyny odwoławcze	911
9.9.3. Poprawa błędnej kwalifikacji prawnej	911
9.9.4. Rażąca niesprawiedliwość orzeczenia	912
9.10. Przebieg rozprawy odwoławczej	914
9.11. Wyłonienie się zagadnienia prawnego wymagającego zasadniczej wykładni ustawy przez Sąd Najwyższy	918
9.12. Rodzaje rozstrzygnięć sądu odwoławczego	921
9.13. Postępowanie ponowne po uchyleniu orzeczenia	923
9.14. Zażalenie	925
10. Nadzwyczajne środki zaskarżenia	928
10.1. Uwagi wstępne	929
10.2. Kasacja	930
10.2.1. Jednokrotne wniesienie kasacji	930
10.2.2. Określenie zarzutu	931
10.2.3. Kasacja wniesiona na korzyść	932
10.2.4. Odmowa przyjęcia kasacji	933
10.2.5. Pozostawienie kasacji bez rozpoznania	935
10.2.6. Wstrzymanie wykonania orzeczenia	935
10.2.7. Skład orzekający Sądu Najwyższego	937
10.2.8. Rozprawa i posiedzenie	937
10.2.9. Granice rozpoznania	939
10.2.10. Rodzaje orzeczeń	941
10.2.11. Wykonanie kary	943
10.2.12. Niedopuszczalność superkasacji	944
10.3. Wznowienie postępowania	945
10.3.1. Podstawy wznowienia	948
10.3.2. Ustalenie podstawy <i>propter falsa</i>	949
10.3.3. Nowe fakty lub dowody	951
10.3.4. Orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego i rozstrzygnięcia organu międzynarodowego	954
10.3.5. Niepotwierdzenie ujawnionych informacji	956
10.3.6. Wznowienie postępowania na wniosek	957
10.3.7. Wniosek o wznowienie. Wznowienie z urzędu	958
10.3.8. Odpowiednie stosowanie przepisów Kodeksu postępowania karnego w postępowaniu o wznowienie	964
10.3.9. Przymus adwokacko-radcowski	968
11. Odpowiednie stosowanie przepisów Kodeksu postępowania karnego w postępowaniach szczególnych	975
11.1. Uwagi wprowadzające	975
11.2. Stosowanie przepisów Kodeksu postępowania karnego do postępowania przyspieszonego	975
11.3. Stosowanie przepisów Kodeksu postępowania karnego do postępowania nakazowego	977
12. Koszty postępowania w sprawach o wykroczenia	983

12.1. Pojęcie kosztów postępowania	983
12.1.1. Koszty sądowe	983
12.1.2. Wydatki stron	987
12.2. Zasady ponoszenia kosztów	988
12.3. Orzekanie o kosztach	990
 Rozdział 4	
Odpowiednie stosowanie przepisów Kodeksu postępowania karnego	
w postępowaniach dyscyplinarnych	993
1. Odpowiednie stosowanie przepisów Kodeksu postępowania karnego w innych aktach prawnych – analiza dogmatyczna	994
2. Modele odpowiedniego stosowania Kodeksu postępowania karnego w postępowaniach dyscyplinarnych w prawie polskim	997
2.1. Brak odesłania do przepisów Kodeksu postępowania karnego i innych ustaw w postępowaniach dyscyplinarnych	998
2.2. Stosowanie przepisów Kodeksu postępowania karnego w postępowaniu dyscyplinarnym bez wyłączeń	1001
2.3. Model ograniczonego stosowania przepisów Kodeksu postępowania karnego w postępowaniach dyscyplinarnych	1003
2.4. Model odpowiedniego stosowania w postępowaniu dyscyplinarnym przepisów Kodeksu postępowania karnego oraz Kodeksu karnego lub innych ustaw	1005
2.5. Model odpowiedniego stosowania w postępowaniu dyscyplinarnym przepisów innych niż Kodeks postępowania karnego aktów prawnych	1010
 Rozdział 5	
Postępowanie w przedmiocie odpowiedzialności podmiotów zbiorowych	
za czyny zabronione pod groźbą kary	1015
1. Wprowadzenie do postępowania w przedmiocie odpowiedzialności podmiotów zbiorowych	1017
2. Zasady procesowe	1021
3. Organy procesowe i ich właściwość	1025
4. Strony i ich procesowi przedstawiciele	1027
5. Czynności procesowe	1029
6. Dowody	1030
7. Środki przymusu w postępowaniu przeciwko podmiotom zbiorowym	1032
8. Wszczęcie postępowania	1036
9. Postępowanie przed sądem pierwszej instancji	1039
10. Środki odwoławcze	1042
11. Nadzwyczajne środki zaskarżenia	1046
12. Koszty postępowania	1048
 Rozdział 6	
Stosowanie przepisów Kodeksu postępowania karnego w ustawie o świadku	
koronnym	1049
1. Uwagi ogólne	1049
2. Zakres stosowania przepisów Kodeksu postępowania karnego	1050
3. Stosowanie przepisów o składzie sądu	1052
4. Stosowanie przepisów dotyczących czynności procesowych	1052

5. Stosowanie przepisów dotyczących dowodów	1053
6. Stosowanie przepisów dotyczących postępowania odwoławczego	1053
7. Stosowanie innych przepisów Kodeksu postępowania karnego	1054
Rozdział 7	
Odpowiednie stosowanie przepisów Kodeksu postępowania karnego w ustawie o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich	
1. Rys historyczny	1055
1.1. Wprowadzenie ogólne	1056
1.2. Projekt z 21.03.1921 r. ustawy o sądach dla nieletnich	1058
1.3. Postępowanie w sprawach nieletnich w Kodeksie postępowania karnego z 1928 r.	1062
1.4. Ustawa o postępowaniu w sprawach nieletnich z 1982 r.	1067
2. Zakres odpowiedniego stosowania przepisów Kodeksu postępowania karnego w ustawie o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich	1071
Rozdział 8	
Stosowanie przepisów Kodeksu postępowania karnego w ustawie o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu	
1. Wstęp	1083
2. Przekazanie Szefowi ABW informacji o przestępstwach	1085
3. Stosowanie przepisów Kodeksu postępowania karnego w śledztwach prowadzonych przez prokuratorów oddziałowych komisji ścigania zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu	1086
4. Stosowanie przepisów Kodeksu postępowania karnego w postępowaniu przygotowawczym do postępowania lustracyjnego na podstawie ustawy o IPN	1091
Rozdział 9	
Odpowiednie stosowanie przepisów Kodeksu postępowania karnego w ustawie o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego	
1. Karnoprawna rehabilitacja osób represjonowanych jako narzędzie sprawiedliwości tranzycyjnej	1108
2. Charakter prawny postępowania w przedmiocie nieważności represjonującego orzeczenia	1110
3. Odpowiednie stosowanie przepisów Kodeksu postępowania karnego w zakresie przesłanek postępowania rehabilitacyjnego (art. 3 ust. 4 ustawy lutowej)	1114
3.1. Podaśność (art. 2 ust. 1–3 ustawy lutowej)	1114
3.2. Właściwość (art. 2 ust. 1–3 ustawy lutowej oraz art. 33–34, 36–47 i 43 k.p.k. w zw. z art. 3 ust. 4 ustawy lutowej)	1116
3.3. Wniosek o stwierdzenie nieważności represjonującego orzeczenia (art. 119 i art. 427 § 1 k.p.k. w zw. z art. 3 ust. 4 ustawy lutowej)	1117
3.4. Ujemne przesłanki procesowe (art. 4 ustawy lutowej)	1120
4. Odpowiednie zastosowanie przepisów Kodeksu postępowania karnego w postępowaniu rehabilitacyjnym przed sądem pierwszej instancji	1121
4.1. Postępowanie w przedmiocie odtworzenia akt sprawy objętej wnioskiem o stwierdzenie nieważności (art. 160–166 k.p.k. w zw. z art. 3 ust. 4 ustawy lutowej)	1121
4.2. Status procesowy osoby represjonowanej	1123

4.3. Pozostali uczestnicy postępowania rehabilitacyjnego	1124
4.4. Posiedzenie w przedmiocie rehabilitacji (art. 3 ust. 4 ustawy lutowej)	1126
4.5. Możliwość posługiwania się regułą <i>in dubio pro reo</i> w procesie ustalania podstaw rehabilitacji (art. 5 § 2 k.p.k. w zw. z art. 3 ust. 4 ustawy lutowej)	1129
4.6. Orzeczenia rozstrzygające w przedmiocie rehabilitacji osoby represjonowanej (art. 3 ust. 3 i art. 5 ustawy lutowej oraz art. 531 § 1 i art. 537 § 1 k.p.k. w zw. z art. 3 ust. 4 ustawy lutowej)	1131
4.7. Obowiązki sądu powstające w związku z wydaniem orzeczenia (art. 100 § 4 w zw. z art. 100 § 8 k.p.k. w zw. z art. 3 ust. 4 ustawy lutowej oraz art. 6 ustawy lutowej i art. 16 § 2 k.p.k. w zw. z art. 3 ust. 4 ustawy lutowej)	1133
5. Odpowiednie stosowanie przepisów Kodeksu postępowania karnego w zakresie kontroli orzeczeń wydanych w postępowaniu rehabilitacyjnym	1136
5.1. Tryby kontroli orzeczenia w przedmiocie rehabilitacji działacza opozycyjnego (art. 3 ust. 3 ustawy lutowej, art. 460–461, 463–474 oraz art. 521–539 i 540–548 k.p.k. w zw. z art. 3 ust. 4 ustawy lutowej, a także art. 89–95 u.SN)	1136
5.2. Stwierdzenie nieważności przez sąd rozpoznający nadzwyczajny środek odwoławczy (art. 537 § 2 i art. 547 § 3 k.p.k. w zw. z art. 3 ust. 4 ustawy lutowej)	1138
5.3. Ochrona działacza opozycyjnego przysługująca mu w związku z zaskarżeniem orzeczenia w przedmiocie rehabilitacji (art. 434 § 1–2, art. 435, 439 § 1 pkt 9–11, art. 440, 443, 454, 524 § 3 i art. 542 § 5 w zw. z art. 3 ust. 4 ustawy lutowej oraz art. 89 § 3 u.SN)	1139
6. Odpowiedzialność Skarbu Państwa za szkody i krzywdy doznane przez represjonowanych działaczy opozycji	1144
7. Odpowiednie stosowanie przepisów Kodeksu postępowania karnego w zakresie przesłanek postępowania w przedmiocie roszczeń odszkodowawczych (przepisy rozdziału 58 k.p.k. w zw. z art. 8 ust. 3 ustawy lutowej)	1147
7.1. Podsądność sądom karnym	1147
7.2. Właściwość rzeczowa i miejscowa sądu	1148
7.3. Istnienie stron procesowych	1150
7.4. Wniosek o odszkodowanie	1153
7.5. Prawomocność materialna	1154
7.6. Zawisłość sprawy	1156
8. Odpowiednie zastosowanie przepisów Kodeksu postępowania karnego w postępowaniu odszkodowawczym przed sądem pierwszej instancji (przepisy rozdziału 58 k.p.k. w zw. z art. 8 ust. 3 ustawy lutowej)	1158
8.1. Skład sądu i forum rozpoznania sprawy (art. 554 § 2 k.p.k. w zw. z art. 8 ust. 3 ustawy lutowej oraz art. 348–424 k.p.k. w zw. z art. 8 ust. 3 ustawy lutowej)	1158
8.2. Zgłoszenie zarzutu przedawnienia roszczeń odszkodowawczych (art. 117 § 2 i art. 5 k.c. w zw. z art. 558 k.p.k. w zw. z art. 8 ust. 3 ustawy lutowej)	1161
8.3. Ograniczenie samodzielności jurysdykcyjnej sądu orzekającego w przedmiocie kompensat majątkowych	1163
8.4. Postępowanie dowodowe (art. 167–216 k.p.k. w zw. z art. 8 ust. 3 ustawy lutowej)	1164
8.5. Akty dyspozycji przedmiotem sporu (art. 193 § 1, art. 203 § 4 oraz art. 355 k.p.c. w zw. z art. 558 k.p.k. w zw. z art. 8 ust. 3 ustawy lutowej)	1169

8.6. Orzeczenia finalizujące postępowanie odszkodowawcze (art. 414 § 1 k.p.k. w zw. z art. 8 ust. 3 ustawy lutowej oraz art. 320 i 322 k.p.c. w zw. z art. 558 k.p.k. w zw. z art. 8 ust. 3 ustawy lutowej oraz art. 362 i 455 k.c. w zw. z art. 558 k.p.k. w zw. z art. 8 ust. 3 ustawy lutowej)	1171
9. Odpowiednie stosowanie przepisów Kodeksu postępowania karnego w zakresie kontroli orzeczeń wydanych w postępowaniu o zasądzenie roszczeń odszkodowawczych (art. 425–458 i 518–548 k.p.k. w zw. z art. 8 ust. 3 ustawy lutowej oraz art. 89–95 u.SN)	1177
9.1. Zarzuty odwoławcze (art. 438 pkt 1a oraz art. 438 pkt 3 k.p.k. w zw. z art. 8 ust. 3 ustawy lutowej)	1177
9.2. Zakaz <i>reformationis in peius</i> w postępowaniu odszkodowawczym (art. 434 § 1 i art. 443 k.p.k. w zw. z art. 8 ust. 3 ustawy lutowej)	1181
10. Koszty postępowania w sprawach objętych ustawą lutową	1184

Rozdział 10

Odpowiednie stosowanie przepisów Kodeksu postępowania karnego w ustawie o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944–1990 oraz treści tych dokumentów	1187
1. Uwagi wprowadzające	1188
2. Zasady i przesłanki	1191
3. Uczestnicy postępowania	1198
4. Czynności postępowania	1207
5. Dowody	1210
6. Środki przymusu	1212
7. Przygotowanie postępowania lustracyjnego	1213
8. Postępowanie przed sądem pierwszej instancji	1215
9. Postępowanie odwoławcze	1219
10. Nadzwyczajne środki zaskarżenia	1220
11. Postępowanie po uprawomocnieniu się orzeczenia	1225

Rozdział 11

Odpowiednie stosowanie przepisów Kodeksu postępowania karnego w ustawie o sejmowej komisji śledczej	1227
1. Uwagi ogólne	1228
2. Zakres zastosowania przepisów Kodeksu postępowania karnego	1232
3. Stosowanie przepisów o wzywaniu osób	1235
4. Stosowanie przepisów dotyczących przesłuchiwania osób wezwanych	1239
5. Zwolnienie z tajemnicy i zażalenie na postanowienie w przedmiocie zwolnienia z tajemnicy	1244
6. Stosowanie kar porządkowych	1247
7. Powoływanie biegłych	1251
8. Wykonywanie przez Prokuratora Generalnego czynności na wniosek komisji	1252
9. Komisja śledcza a postępowanie karne	1254
10. Inne kwestie. Współpraca komisji śledczej z ekspertami	1256

Rozdział 12

Odpowiednie stosowanie przepisów Kodeksu postępowania karnego

w ustawie o Trybunale Stanu	1257
1. Uwagi wprowadzające	1262
2. Zakres podmiotowy i przedmiotowy odpowiedzialności konstytucyjnej	1263
3. Trybunał Stanu jako organ sprawujący wymiar sprawiedliwości w zakresie odpowiedzialności konstytucyjnej	1273
4. Podstawa ogólna odpowiedniego stosowania przepisów Kodeksu postępowania karnego w ustawie o Trybunale Stanu	1275
4.1. Zasady procesu karnego w postępowaniu przed Trybunałem Stanu oraz Komisją Odpowiedzialności Konstytucyjnej	1276
4.2. Uczestnicy postępowania i ich udział w czynnościach procesowych w ramach prac Komisji Odpowiedzialności Konstytucyjnej oraz przed Trybunałem Stanu	1289
4.3. Dostęp do materiałów postępowania przeprowadzonego przed Komisją Odpowiedzialności Konstytucyjnej	1292
4.4. Zwolnienie osoby z zachowania tajemnicy zawodowej oraz służbowej	1298
4.5. Tryby konsensualne w postępowaniu przed Trybunałem Stanu	1304
5. Wymogi formalne wstępnego wniosku o pociągnięcie osoby do odpowiedzialności konstytucyjnej oraz wniosku o postawienie w stan oskarżenia	1305
6. Niestawiennictwo świadka, osoby objętej wnioskiem wstępnym oraz biegłego, tłumacza lub specjalisty przed Komisją Odpowiedzialności Konstytucyjnej oraz konsekwencje niestawiennictwa tych osób	1313

Rozdział 13

Odpowiednie stosowanie przepisów postępowania karnego do ustawy o naruszeniu

prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki	1319
1. Wprowadzenie	1321
2. Cel i zakres ustawy o naruszeniu prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki	1334
3. Tryb postępowania w sprawie skargi na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki	1344
4. Rodzaje rozstrzygnięć po rozpoznaniu skargi na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki	1364
5. Stosowanie przepisów postępowania karnego w sprawach nieuregulowanych w ustawie o naruszeniu prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki	1367

Skorowidz	1371
------------------------	-------------

O Autorach	1383
-------------------------	-------------

WPROWADZENIE

Kolejny, piętnasty tom *Systemu Prawa Karnego Procesowego* obejmuje zagadnienia związane z pozakodeksowymi postępowaniami, w których odpowiednio stosuje się przepisy Kodeksu postępowania karnego. Tytuł tomu nawiązuje do przyjętego w *Systemie* podziału na postępowania szczególne uregulowane w Kodeksie postępowania karnego, którym poświęcony został tom XIV zatytułowany *Tryby szczególne*, oraz na uregulowane poza tym Kodeksem postępowania, w których stosuje się jego przepisy. Są to też postępowania szczególne. Odpowiednie stosowanie przepisów Kodeksu postępowania karnego powiązane jest bowiem z przedmiotem tych postępowań, którym z reguły jest kwestia różnego rodzaju odpowiedzialności prawnej, która w szerokim ujęciu może zostać uznana za odpowiedzialność karną albo dotyczy postępowań, w których stosowanie przepisów tego kodeksu związane jest z tą odpowiedzialnością. Dlatego też ustawodawca nakazuje stosowanie w tych postępowaniach właśnie przepisów Kodeksu postępowania karnego.

Wybór rodzajów tych postępowań oparty został na kryterium związanym z odesłaniem do przepisów procedury karnej. Sposób posłużenia się odesłaniem nie jest jednolity. W różnych aktach prawnych odesłania są odmiennie unormowane. Związane jest to z charakterem aktu prawnego, w którym wykorzystano technikę odesłania. W aktach prawnych o randze kodeksowej, tj. w Kodeksie karnym skarbowym i Kodeksie postępowania w sprawach o wykroczenia, zakres odpowiedniego stosowania przepisów Kodeksu postępowania karnego jest bardzo szeroki i obejmuje różne zakresy odniesienia. W aktach prawnych rangi ustawy zwykłej odesłania do Kodeksu postępowania karnego są znacznie węższe i mniej różnorodne, bo z reguły dotyczą punktowo wskazanych przepisów procedury karnej albo stosowanie tych przepisów następuje tylko w zakresie nieuregulowanym w danym akcie prawnym.

Dlatego też w celu zachowania spójności wewnętrznej tomu i uniknięcia powtórzeń na początku przedstawiono teoretycznoprawne zagadnienia dotyczące odesłań do innych aktów prawnych. Zagadnienia te zaprezentowano w ujęciu modelowym. Podjęto zatem próbę określenia *ratio legis* posługiwania się przez ustawodawcę techniką odesłania. Zdefiniowano także pojęcia używane w literaturze odnośnie do przepisów zawierających odesłanie do odpowiedniego stosowania prawa oraz tych, do których one odsyłają.

Zastosowana przez ustawodawcę technika odesłania do odpowiednio stosowanych przepisów Kodeksu postępowania karnego powoduje, że zakres stosowania przepisów tego aktu prawnego jest różny, a sposób ich dostosowania często jest źródłem problemów interpretacyjnych. Starano się zatem wieloaspektowo przedstawić sporne zagadnienia oraz wskazać mechanizm odpowiedniego stosowania przepisów Kodeksu postępowania karnego w poszczególnych ustawach. Przyjęto przy tym zasadę, że omówieniu w ramach tych ustaw podlegają tylko te zagadnienia w nich regulowane, które wiążą się z koniecznością odpowiedniego stosowania przepisów Kodeksu postępowania karnego. Starano się w ten sposób zachować spójność tego wieloautorskiego opracowania, o bardzo złożonej i często obszernej problematyce. Natomiast do uznania poszczególnych Autorów pozostawiono szczegółowość prezentowanych zagadnień oraz potrzebę przedstawienia historycznego rozwoju omawianych instytucji prawnych.

Struktura tego tomu obejmuje trzynaście rozdziałów. Pierwszy z nich, jak już wspomniano, poświęcony został modelowym zagadnieniom odpowiedniego stosowania przepisów Kodeksu postępowania karnego w innych ustawach. Pozostałe rozdziały zawierają rozważania na temat stosowania tych przepisów w odrębnych aktach prawnych, przewidujących regulacje procesowe i odesłania do Kodeksu postępowania karnego. Tak więc w pierwszej kolejności zostały zanalizowane – w najobszerniejszych rozdziałach – kwestie kodeksowe, obejmujące Kodeks karny skarbowy i Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia. W dalszej kolejności została omówiona problematyka postępowań dyscyplinarnych. Następnie przedstawiono zagadnienia dotyczące odpowiedniego stosowania przepisów Kodeksu postępowania karnego w postępowaniu w przedmiocie odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary, a następnie w ustawach o świadku koronnym oraz wspieraniu i resocjalizacji nieletnich. Dalej dokonano w tym kontekście analizy ustaw o: Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego, ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944–1990 oraz treści tych dokumentów, sejmowej komisji śledczej, Trybunale Stanu. Tom zamyka rozdział poświęcony ustawie o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki.

Niniejszy tom przygotowało kilkadziesiąt Autorów, którym serdecznie dziękujemy za jego współtworzenie. Wyrazy podziękowania składamy również niezwykle wnikliwej recenzentce wydawniczej Profesor Monice Klejnowskiej, a także niezawodnemu Zespołowi wydawnictwa Wolters Kluwer.

*Radosław Olszewski
Dariusz Świecki*

ROZDZIAŁ 1

MODEL ODPOWIEDNIEGO STOSOWANIA PRZEPISÓW KODEKSU POSTĘPOWANIA KARNEGO W INNYCH USTAWACH

1. Wprowadzenie	44
2. Przepis odsyłający, przepis odniesienia oraz ich struktura	45
3. Systematyka przepisów odsyłających	46
4. Przepisy odsyłające do odpowiedniego stosowania Kodeksu postępowania karnego	48
5. Przyczyny ustanawiania przepisów odsyłających	51
6. Przepisy odsyłające a Zasady techniki prawodawczej	52
7. Odpowiednie stosowanie prawa – istota procesu	53
8. Odpowiednie stosowanie grupy przepisów – specyfika	56

Literatura: **A. Błachnio-Parzych**, *Przepisy odsyłające systemowo (wybrane zagadnienia)*, PiP 2003/1; **M. Błachut** [w:] M. Błachut, W. Gromski, J. Kaczor, *Technika prawodawcza*, Warszawa 2008; **M. Hauser**, *Odpowiednie stosowanie przepisów prawa – uwagi porządkujące*, „Acta Universitatis Wratislaviensis” 2724, Przegląd Prawa i Administracji 65, Wrocław 2005; M. Hauser, *Przepisy odsyłające. Zagadnienia ogólne*, Prz. Leg. 2003/4; **A. Malinowski**, *Redagowanie tekstu prawnego. Wybrane wskazania logiczno-językowe*, Warszawa 2008; **A. Marek**, *Pojęcie prawa karnego, jego funkcje i podział* [w:] *System Prawa Karnego*, t. I, *Zagadnienia ogólne*, red. A. Marek, Warszawa 2010; **J. Nowacki**, *Analogia legis*, Warszawa 1966; J. Nowacki, „Odpowiednie” stosowanie przepisów prawa, PiP 1964/3; **W. Patryas**, *Przepisy o odpowiednim stosowaniu przepisów*, RPEiS 2022/3; W. Patryas, *Przepisy o stosowaniu przepisów*, RPEiS 2022/1; **W. Radecki**, *Ochrona środowiska w polskim prawie karnym*, cz. 1, *Pojęcie i zakres prawa karnego środowiska*, M. Praw. 1997/12; **F. Studnicki**, **A. Łachwa**, **J. Fall**, **E. Stobrawa**, *Odestania w tekstach prawnych. Ku metodom ich zautomatyzowanej interpretacji*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego” 1000, *Prace Prawnicze* 136, Kraków 1990; **S. Wronkowska** [w:] S. Wronkowska, M. Zieliński, *Komentarz do zasad techniki prawodawczej*, Warszawa 2012; **J. Wróblewski**, *Przepisy odsyłające*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Łódzkiego”, seria I, *Nauki Humanistyczno-Społeczne*, Łódź 1964; **M. Zieliński**, *Wykładnia prawa. Zasady – reguły – wskazówki*, Warszawa 2002; **Z. Ziemiński**, *Logika praktyczna*, Warszawa 1995.

1. WPROWADZENIE

Wyrazem związków zachodzących między postępowaniami określonymi w tytule niniejszego tomu *Systemu Prawa Karnego Procesowego* jako pozakodeksowe postępowania szczególne a postępowaniem przewidzianym w Kodeksie postępowania karnego jest sformułowanie przez prawodawcę w ustawach regulujących te postępowania odesłania do odpowiedniego stosowania przepisów Kodeksu postępowania karnego.

Te związki wynikają z przynależności niektórych postępowań omówionych w kolejnych rozdziałach, m.in. postępowania karnego skarbowego, postępowania w sprawach o wykroczenia, postępowań dyscyplinarnych, postępowania w przedmiocie odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary, postępowania w sprawach o czyny karalne nieletnich, postępowania lustracyjnego, do szeroko pojętego prawa karnego, które bywa również określane mianem prawa penalnego, represyjnego, prawa karnego rozumianego w autonomiczny sposób lub prawa karnego *sensu largo*¹. W odniesieniu natomiast do rozdziałów poświęconych – przykładowo – odpowiedniemu stosowaniu przepisów Kodeksu postępowania karnego na podstawie art. 25 ustawy z 25.06.1997 r. o świadku koronnym² mamy do czynienia z uregulowaną w odrębnej ustawie instytucją postępowania karnego. Z kolei odesłanie w art. 8 ust. 3 ustawy z 23.02.1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego³ do odpowiedniego stosowania przepisów rozdziału 58 k.p.k., dotyczącego odszkodowania za niesłuszne skazanie, tymczasowe aresztowanie lub zatrzymanie, wynika z tego, że wymieniona ustawa przewiduje szczególną instytucję służącą uznaniu za nieważne wymienionych w jej art. 1 orzeczeń wydanych przez organy ścigania, wymiaru sprawiedliwości lub organy pozasądowe. Ze względu na charakter czynów, w związku z którymi wydano te orzeczenia, prawodawca zdecydował, że wynikające z ich wydania lub wykonania roszczenia cywilnoprawne powinny być rozpoznawane w trybie karnym, podobnie jak roszczenia wynikające z wykonania orzeczeń wymienionych w art. 552 k.p.k.

¹ Więcej na temat definiowania prawa karnego zob. A. Marek, *Pojęcie prawa...*, s. 34; W. Radecki, *Ochrona środowiska...*, s. 490.

² Dz.U. z 2016 r. poz. 1197.

³ Dz.U. z 2024 r. poz. 442.

2. PRZEPIS ODSYŁAJĄCY, PRZEPIS ODNIESIENIA ORAZ ICH STRUKTURA

Omówienie specyfiki odpowiedniego stosowania przepisów Kodeksu postępowania karnego w pozakodeksowych postępowaniach szczególnych wymaga w pierwszej kolejności odniesienia do podstawowych pojęć używanych w literaturze na określenie przepisów zawierających odesłanie do odpowiedniego stosowania prawa oraz tych, do których one odsyłają, ich elementów, klasyfikacji przepisów odsyłających, w tym przepisów odsyłających do odpowiedniego stosowania prawa, jak również przedstawienia przyczyn posługiwania się przez prawodawcę odesłaniem do odpowiedniego stosowania prawa.

Przepisy zawierające odesłanie do odpowiedniego stosowania prawa zaliczane są do przepisów odsyłających. Przepis, do którego odsyła przepis odsyłający, to z kolei – według terminologii zaproponowanej przez J. Wróblewskiego – przepis odniesienia⁴. W przepisie odsyłającym wyróżnić można zakres odniesienia⁵, czyli tę jego część, która wskazuje na zakres materii, do której ma znaleźć zastosowanie przepis odniesienia. Można go dookreślić jako wtórny zakres odniesienia. W konsekwencji w przepisie odniesienia wyróżnić można także jego zakres odniesienia, który ma charakter pierwotnego zakresu odniesienia, oraz jego pozostałą część, określaną jako dyspozycja⁶. Pierwotny zakres odniesienia to materia, do której znajduje zastosowanie przepis odniesienia (a właściwie jego pozostała część, zwana dyspozycją), zanim zostanie on odpowiednio zastosowany do nowego zakresu odniesienia określonego w przepisie odsyłającym. Na marginesie należy zwrócić uwagę, że prawodawca czasem nie formułuje w przepisie odsyłającym nowego zakresu odniesienia. Podmiot stosujący prawo musi go zrekonstruować, biorąc pod uwagę pierwotny zakres odniesienia przepisu odniesienia oraz materię, w ramach której prawodawca ustanowił przepis odsyłający⁷. W strukturze przepisu odsyłającego wyróżnić można również zwrot odsyłający oraz określenie przepisu lub przepisów odniesienia⁸. W omawianych w niniejszym tomie pozakodeksowych postępowaniach szczególnych najczęściej spotykanym zwrotem odsyłającym jest zwrot „stosuje się odpowiednio”.

Według innej występującej w literaturze propozycji określenia struktur mających znaczenie dla wyjaśnienia mechanizmów zachodzących podczas

⁴ J. Wróblewski, *Przepisy odsyłające...*, s. 3.

⁵ J. Nowacki, „*Odpowiednie*” *stosowanie...*, s. 368–369.

⁶ J. Nowacki, „*Odpowiednie*” *stosowanie...*, s. 370.

⁷ Więcej na ten temat zob. A. Błachnio-Parzych, *Przepisy odsyłające...*, s. 48.

⁸ F. Studnicki, A. Łachwa, J. Fall, E. Stobrawa, *Odesłania w tekstach...*, s. 14–15. Zaznaczyć jednak należy, że autorzy przyjęli, iż zwrot odsyłający nie może odsyłać do innych źródeł niż teksty prawne. Ma to znaczenie dla przyjmowanego przez nich zakresu pojęcia przepisów odsyłających; zob. również M. Hauser, *Przepisy odsyłające...*, s. 75.

odpowiedniego stosowania prawa w zwrotach odsyłających wyróżnia się dwa elementy: funktor zwrotu odsyłającego, argument zwrotu odsyłającego. Funktor definiowany jest jako wyrażenie wskazujące na relację zachodzącą między zdaniem zawierającym funktor i innym wyrażeniem pochodzącym z tego samego lub z innego tekstu prawnego⁹. Przyjmując szerokie rozumienie pojęcia przepisów odsyłających, do funktorów zwrotu odsyłającego należą takie sformułowania jak: „stosuje się”, „w trybie”, „w oparciu o”, „przewidziany w”, „ma zastosowanie”, „reguluje”. Tym funktorom może towarzyszyć dodatkowe określenie, którym w przypadku większości analizowanych w kolejnych rozdziałach odesłań będzie wyrażenie „odpowiednio”. Funktor zwrotu odsyłającego uzupełniony o dodatkowe określenie stanowi – według wcześniej przedstawionej budowy tego przepisu odsyłającego – odpowiednik zwrotu odsyłającego. Przechodząc do znaczenia pojęcia argumentu zwrotu odsyłającego, oznacza on według przedstawionej wcześniej budowy przepisu odsyłającego określenie fragmentu tekstu prawnego, do którego odnosi się funktor zwrotu odsyłającego. Argument może być określony w różny sposób, zależnie od przyjętej metody identyfikacji tekstu¹⁰.

3. SYSTEMATYKA PRZEPISÓW ODSYŁAJĄCYCH

Jak już była o tym mowa, pojęcie przepisów odsyłających jest szersze od pojęcia przepisów odsyłających do odpowiedniego stosowania. Używane jest ono na określenie zarówno przepisów zawierających odesłanie do innego tekstu prawnego (przepisu lub przepisów), jak i reguł pozaprawnych¹¹. Tak szeroko rozumiane przepisy odsyłające określane bywają również mianem przepisów odsyłających *sensu largo*. W ramach tej kategorii przepisów wyróżniane są przepisy odsyłające do innego tekstu prawnego (przepisy odsyłające systemowe) i wszelkie inne przepisy odsyłające (przepisy odsyłające pozasystemowo)¹². Do przepisów odsyłających do innego tekstu prawnego zaliczane są m.in. przepisy nowelizujące, wprowadzające, przejściowe czy odsyłające do przepisów zawierających definicję określonego terminu. Wąskie rozumienie tego pojęcia odnosi się wyłącznie do przepisów nakazujących stosowanie innych przepisów merytorycznych, czyli także przepisów odsyłających do odpowiedniego stosowania prawa¹³.

⁹ F. Studnicki, A. Łachwa, J. Fall, E. Stobrawa, *Odesłania w tekstach...*, s. 38–39, 53.

¹⁰ F. Studnicki, A. Łachwa, J. Fall, E. Stobrawa, *Odesłania w tekstach...*, s. 38–40; A. Malinowski, *Redagowanie tekstu...*, s. 171–174.

¹¹ Węższy sposób definiowania pojęcia zwrotu odsyłającego przedstawiają F. Studnicki, A. Łachwa, J. Fall, E. Stobrawa, *Odesłania w tekstach...*, s. 16.

¹² J. Wróblewski, *Przepisy odsyłające...*, s. 3.

¹³ M. Błachut [w:] M. Błachut, W. Gromski, J. Kaczor, *Technika prawodawcza...*, s. 56.

Przepisy odsyłające systemowo można podzielić w zależności od relacji między nimi a przepisami odniesienia. Na tej podstawie J. Wróblewski wyróżnił przepisy odsyłające pierwszego i drugiego stopnia¹⁴. Jeśli przepis odsyłający wymaga jedynie uzupełnienia przez przepis odniesienia, to przepis odsyłający i przepis odniesienia są przepisami tego samego stopnia. Jeśli natomiast przepisy odsyłające regulują tworzenie, obowiązywanie lub sposób posługiwania się przepisem odniesienia, to są one przepisami drugiego stopnia w stosunku do przepisów odniesienia¹⁵. Określane bywają one również przepisami o stosowaniu innych przepisów, wyrażeniami metajęzykowymi¹⁶ oraz przepisami zrębowymi niezupełnymi¹⁷. Służą odtworzeniu na ich podstawie norm prawnych. Do tej kategorii należą przepisy odsyłające do odpowiedniego stosowania innego przepisu lub innych przepisów. Wskazują one bowiem na ich sposób zastosowania do materii określonej jako wtórny zakres odniesienia.

Przepisy odsyłające systemowo drugiego stopnia mogą mieć charakter pozytywny lub negatywny. Z tym ostatnim przypadkiem mamy do czynienia wówczas, gdy przepis odsyłający ma charakter klauzuli wyłączającej zastosowanie określonych przepisów¹⁸. Dodacь warto, że w niektórych przypadkach – biorąc pod uwagę to kryterium – przepisy odsyłające mają mieszany charakter. Zobowiązują one do odpowiedniego stosowania grup przepisów prawa, ale jednocześnie zawierają zastrzeżenie o braku zastosowania niektórych przepisów należących do wymienionej wcześniej grupy przepisów do nowego zakresu odniesienia. Taki sposób sformułowania przepisów odsyłających do odpowiedniego stosowania całej ustawy lub jej części jest bardziej precyzyjny i służy uniknięciu rozbieżności co do tego, które z przepisów wchodzących w skład ogólnie określonych przepisów odniesienia nie znajdują zastosowania.

Przepisy odsyłające mogą zawierać odesłania wewnętrzne, gdy odsyłają do tekstu prawnego zawartego w tym samym akcie prawnym, i odesłania zewnętrzne, gdy odsyłają do tekstu prawnego zawartego w innym akcie prawnym¹⁹. Jeśli chodzi o odesłania zewnętrzne, które będą przedmiotem analiz prowadzonych w kolejnych rozdziałach niniejszego opracowania, w literaturze wyróżniane są następujące sposoby określenia przepisów odniesienia: poprzez wskazanie jednostki systematyki zewnętrznego tekstu prawnego; poprzez wskazanie zewnętrznego tekstu prawnego i kryterium semantycznego, czyli przedmiotowego określenia przepisów; poprzez wskazanie zewnętrznego tekstu prawnego; poprzez wskazanie

---

¹⁴ J. Wróblewski, *Przepisy odsyłające...*, s. 4.

¹⁵ J. Wróblewski, *Przepisy odsyłające...*, s. 4.

¹⁶ W. Patryas, *Przepisy o stosowaniu...*, s. 11.

¹⁷ M. Zieliński, *Wykładnia prawa...*, s. 106.

¹⁸ M. Zieliński, *Wykładnia prawa...*, s. 106.

¹⁹ A. Malinowski, *Redagowanie tekstu...*, s. 180–182.

9788384380307 W01P01

Tom XV

ISBN 978-83-8438-030-7

9 788384 380307

Cena 349 zł (w tym 5% VAT)